

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 24.5.2011
COM(2011) 289 окончателен

2011/0136 (COD)

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

относно някои позволени начини на ползване на осиротели произведения

(текст от значение за ЕИП)

{SEC(2011) 615 окончателен}

{SEC(2011) 616 окончателен}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Преди предоставянето на обществен достъп до защитени с авторски права произведения в рамките на онлайн цифрова библиотека или архив е необходимо да се получат разрешения. Когато съответният притежател на авторски права не може да бъде идентифициран или открит, въпросните произведения се наричат осиротели произведения. Вследствие на това необходимите разрешения за предоставяне на онлайн достъп до произведенията не могат да бъдат получени. Библиотеките или другите институции, които предоставят обществен онлайн достъп до произведенията, без да са получили предварително разрешение за това, рискуват да нарушат авторските права.

Основната цел на настоящото предложение е да се създаде правна рамка, с която да се гарантира законосъобразен трансграничен онлайн достъп до осиротели произведения, включени в онлайн цифрови библиотеки или архиви, които се управляват от различни институции, уточнени в предложението, когато тези осиротели произведения се ползват от същите институции с цел да изпълнят общественото си предназначение. Сред тези произведения са публикациите под формата на книги, специализирани издания, вестници, списания или в друг писмен вид, включително поместените в тях произведения, както и аудио-визуални и кинематографски произведения, които са част от колекциите на институции за съхраняване на филмовото наследство и аудио-, аудио-визуални и кинематографски произведения, които са налични в архивите на обществени излъчващи организации и са продуцирани от самите тях. По отношение на архивите на обществените излъчващи оператори и тяхното специално положение в качеството им на продуценти е необходимо да се ограничат случаите на осиротели произведения, като се предвиди краен срок за прилагането на настоящата директива за произведенията, които попадат в обхвата на предложението.

Тази цел следва да бъде постигната посредством система за взаимно признаване на статута на осиротяло произведение, който притежава дадено произведение. С цел установяване на статута на „осиротяло произведение“ от библиотеките, учебните заведения, музеите или архивите, институциите за съхраняване на филмовото наследство и обществените излъчващи организации се изисква да проведат предварително щателно издирване в съответствие с изискванията, уточнени в предлаганата директива, в държавата-членка, в която произведението е било публикувано за първи път. След като в резултат на щателното издирване дадено произведение получи статут на „осиротяло произведение“, въпросното произведение се счита за осиротяло произведение в целия ЕС, като по този начин отпада необходимостта от провеждане на многократни щателните издирвания. Въз основа на това ще бъде възможно да се предоставя онлайн достъп до осиротелите произведения за културно-образователни цели, без да е необходимо предварително разрешение за това освен ако собственикът на произведението не прекрати статута на осиротяло произведение.

Настоящата инициатива се основава на Препоръката на Комисията от 2006 г. относно цифровизацията и онлайн достъпа до културно съдържание и цифровото съхранение¹. Независимо от наличието на тази препоръка ограничен брой държави-членки са изпълнили законодателството относно осиротелите произведения. Малкото съществуващи решения във връзка с този въпрос на национално равнище се свеждат до ограничаване на онлайн достъпа до пребиваващите на съответната територия граждани.

Създаването на правна рамка за улесняване на трансграничната цифровизация и на разпространението на осиротели произведения на единния пазар е също и една от ключовите мерки, предвидени в Програмата в областта на цифровите технологии за Европа², която е част от стратегията „Европа 2020“³.

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОТ ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

• Консултация със заинтересованите страни

През 2006 г. беше създадена експертна група на високо ниво за цифровите библиотеки, в която се събраха заинтересовани страни, засегнати от цифровизацията и онлайн достъпа до културен материал, включително осиротели произведения⁴. Групата прие „Окончателен доклад относно цифровото съхранение, осиротелите произведения и произведенията с изчерпан тираж“⁵. „Меморандум за разбирателство относно ръководството за щателно издирване във връзка с осиротели произведения“⁶ беше подписан от представители на библиотеки и архиви и носители на авторски права⁶.

През 2008 г. със Зелената книга на Комисията относно авторското право в икономиката на знанието⁷ беше потърсено мнението на заинтересованите лица *inter alia* относно необходимостта от допълнително действие по отношение на осиротелите произведения⁸. На 19 октомври 2009 г. Комисията прие последващо съобщение относно авторското право в икономиката на знанието⁹, в което обяви, че ще направи оценка на въздействието относно подхода към осиротелите произведения в ЕС.

На 26 октомври 2009 г. Комисията проведе публично изслушване, по време на което всички заинтересовани страни представиха вижданията си относно осиротелите

¹ Препоръка 2006/585/ЕО на Комисията от 24 август 2006 г. относно цифровизацията и онлайн достъпа до културно съдържание и цифрово съхранение (ОВ L 236, 31.8.2006 г., стр. 28—30).

² Програма в областта на цифровите технологии за Европа („Digital Agenda for Europe“), COM(2010) 245.

³ Европа 2020: Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж: http://ec.europa.eu/europe2020/index_bg.htm

⁴ Решение на Комисията от 27 февруари 2006 г. относно създаването на експертна група на високо ниво в областта на цифровите библиотеки (ОВ L 63, 4.3.2006 г., стр. 25-27). Впоследствие групата беше обновена с Решение на Комисията от 25 март 2009 г. (ОВ 82, 28.3.2009 г., стр. 9-11).

⁵ http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/experts/hleg/index_en.htm

⁶ http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/doc/hleg/orphan/guidelines.pdf

⁷ COM(2008) 466.

⁸ Отговорите от консултацията можете да намерите на: http://circa.europa.eu/Public/irc/market/market_consultations/library?l=/copyright_neighbouring_consultation_copyright&vm=detailed&sb=Title. Вж. глави 1 и 2 от приложението за анализа на отговорите.

⁹ COM(2009) 532.

произведения. На 10 ноември 2009 г. Шведското председателство и Европейският парламент организираха съвместно изслушване относно осиротелите произведения и достъпа до произведения на незрящите лица.

По време периода 2009—2010 г. службите на Комисията проведоха срещи на двустранна основа с различни заинтересовани лица, за да обсъдят по-подробно съответните въпроси.

- **Оценка на въздействието**

При оценката на въздействието бяха разгледани няколко варианта: 1) да не се предприемат действия, 2) изключение от разпоредбите за авторското право, 3) колективно лицензиране с разширен обхват, 4) специален лиценз за осиротели произведения, издаван от организации за колективно управление, 5) специален лиценз за осиротели произведения, издаван от държавен орган и 6) взаимно признаване на национални решения, взети по отношение на осиротели произведения.

Предварително условие за всички варианти на политика (с изключение на вариант 1) е приемането на директива, която ще изиска от всички държави-членки да въведат специално законодателство за осиротелите произведения в рамките на определен срок. Предварително условие за всички варианти на политика, с изключение на вариант 3, е изискването за необходимостта от провеждане на щателно издирване, преди да бъде предоставен достъп до дадено осиротяло произведение в онлайн цифрова библиотека.

Изключение от разпоредбите (вариант 2) би довело до спестяване на затрудненията при получаване на лиценз за авторско право, но този вариант би запазил предварителното щателно издирване. При него обаче се осигурява по-малка степен на правна сигурност, тъй като не е налице сертифициране на щателното издирване от трета страна.

Вариант 3, модел на „колективни лицензи с разширен обхват“, предполага, че след като дадена библиотека получи разрешение от организация за колективно управление да предоставя достъп до книги на даден уебсайт, посоченият лиценз ще обхваща, по силата на законово изключение, всички произведения в същата категория, включително осиротели произведения (напр. книги, филми). Счита се, че организацията за колективно управление представлява такива „външни лица“, независимо от това дали е провела щателно издирване, за да идентифицира автора или да открие неговото местоположение. Липсата на щателно издирване не позволява да се предприеме подход въз основа на взаимно признаване на статута на осиротяло произведение. Даден колективен лиценз с разширен обхват обикновено важи също така само на националната територия, на която се прилага законната презумпция.

Специалният лиценз за осиротели произведения (вариант 4) осигурява на библиотеките и другите ползватели висока степен на правна сигурност при подаване на искове за вреди, предявявани от появили се отново собственици. Посоченият вариант изисква както щателно издирване за определяне на статута на осиротяло произведение, преди да бъде издаден лицензът, така и специални условия за лицензиране на осиротели произведения.

Издаваният от правителството лиценз за осиротели произведения (вариант 5) представлява държавно сертифициране на щателното издирване и следователно осигурява на цифровата библиотека висока степен на правна сигурност. Посочената

правна сигурност обаче се постига за сметка на административната тежест. Поради тази причина предишните проявления на тази система имаха ограничено въздействие и не се прилагат по отношение на широкомащабни проекти за цифрови библиотеки.

Подходът за взаимно признаване на статута на осиротяло произведение (вариант 6) позволява на библиотеките и на други ползватели да се ползват с правна сигурност що се отнася до „статута на осиротяло произведение“, който има дадено произведение. Взаимното признаване гарантира, че включените в цифровата библиотека осиротели произведения ще бъдат на разположение на гражданите в цяла Европа.

3. ПРАВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

- **Обобщение на предлаганите мерки**

Предложението се отнася за щателното издирване, необходимо, за да се установи дали дадено произведение е осиротяло произведение и, след като това бъде направено, да се узакони предоставянето на обществен онлайн достъп до същото произведение при спазване на определени условия и за специални цели. То също така изяснява прилагането на колективни лицензи с разширен обхват за произведения, които са потенциални осиротели произведения.

- **Правно основание**

Член 114 от Договора за функционирането на Европейския съюз

- **Принцип на субсидиарност**

Необходимостта от законодателно предложение под формата на директива се обуславя от факта, че доброволческите подходи, а именно Препоръка 2006/585/ЕО на Комисията от 24 август 2006 г., не доведоха до желаня резултат. Освен това едновременното съществуване на некоординирани национални подходи за управление на осиротелите произведения в онлайн библиотеки затруднява съответната библиотека при предоставянето на достъп до осиротели произведения във всички държави-членки на ЕС¹⁰.

- **Принцип на пропорционалност**

Тъй като проблемът с осиротелите произведения възпрепятства сериозно създаването на цифрови библиотеки, установяването на съгласувана рамка на ЕС за онлайн достъп до осиротели произведения е вариантът с най-малка намеса за постигане на желаня резултат. За всички останали подходи би имало нужда от значително повече административна подкрепа и структури за лицензиране единствено на осиротели произведения.

- **Избор на инструменти**

¹⁰ В някои държави-членки, например във Франция, по време на подготовката на законодателно решение се посочва изрично, че е необходимо да се намери европейско решение — Conseil Supérieur de la Propriété Littéraire et Artistique *Commission sur les œuvres orphelines*, стр. 19.

Предлаган инструмент: директива.

Основни членове на предложението

В член 1 предметът и обхватът на директивата се определят като различни видове материали, които са част от фонда на обществени библиотеки, учебни заведения, музеи и архиви, както и от колекциите на институции за съхраняване на филмовото наследство и архиви на обществени излъчващи организации. В печатарския сектор те включват също визуални произведения като снимки и илюстрации, поместени в посочените публикувани произведения.

В член 2 е формулирано определението за осиротяло произведение. В определението е включено изискването за щателно издирване.

В член 3 се обяснява как трябва да се провежда щателното издирване от лицата, на които е позволено да използват осиротели произведения. В член 3 се уточнява, че е необходимо да се провежда щателно издирване само в държавата-членка, в която произведението е публикувано за първи път.

В член 4 се установява принципът за взаимно признаване, съгласно който дадено произведение, което се счита за осиротяло произведение след провеждането на щателно издирване в съответствие с член 3, се смята за такова във всички държави-членки.

В член 5 е предвидена възможността да се прекратява статута на осиротяло произведение.

В член 6 са изброени начините на ползване, които е позволено да прилагат посочените ползватели по отношение на осиротелите произведения (предоставянето на осиротели произведения на публично разположение по смисъла на член 3 от Директива 2001/29/ЕО и възпроизвеждането им по смисъла на член 2 от същата директива с цел да изпълнят общественото си предназначение).

В член 7 се определя как държавите-членки могат да позволяват някои допълнителни начини на ползване, спазвайки конкретни условия.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Предложението няма отражение върху бюджета на Съюза.

5. НЕЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ

• Европейско икономическо пространство

Предложеният акт е от значение за ЕИП и обхватът му следва да включва и Европейското икономическо пространство.

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

относно някои позволени начини на ползване на осиротели произведения

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално членове 49, 56 и 114 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет¹¹,

в съответствие с обикновената законодателна процедура,

като имат предвид, че:

- (1) Библиотеките, музеите, архивите, учебните заведения, институциите за съхраняване на филмовото наследство и обществените излъчващи организации са се ангажирали с мащабна цифровизация на техните колекции или архиви с цел създаване на европейски цифрови библиотеки. Библиотеките, музеите, архивите, учебните заведения, институциите за съхраняване на филмовото наследство и обществените излъчващи организации в държавите-членки съдействат за съхраняването и разпространението на европейското културно наследство, което също е важно за създаването на европейски цифрови библиотеки като Europeana. Технологиите за масова цифровизация на печатни материали и за търсене и индексирание увеличават изследователската стойност на библиотечните колекции.
- (2) Необходимостта от насърчаване на свободното движение на знания и иновации на вътрешния пазар е важен елемент от стратегията „Европа 2020“, изложена в Съобщението на Комисията „Европа 2020: Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“¹², в която една от водещите инициативи е развитието на Програма в областта на цифровите технологии за Европа.

¹¹ ОВ С [...], [...] г., стр. [...].

¹² COM(2010) 2020.

- (3) Създаването на правна рамка за улесняване на цифровизацията и разпространението на произведения, чийто автор не е бил идентифициран или ако е идентифициран, е с неустановено местоположение, т.нар. осиротели произведения, е ключова мярка по Програмата в областта на цифровите технологии за Европа съгласно Съобщението на Комисията до Европейския парламент, Съвета, икономическия и социален комитет и Комитета на регионите — Програма в областта на цифровите технологии за Европа¹³.
- (4) Изключителните права на авторите за възпроизвеждане и предоставяне на публично разположение на техните произведения, хармонизирани с Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество¹⁴, изисква предварителното съгласие на автора за цифровизацията на дадено произведение и неговото предоставяне на разположение.
- (5) Когато става въпрос за осиротели произведения, такова предварително съгласие за пристъпване към възпроизвеждане или предоставяне на публично разположение не може да бъде получено.
- (6) Прилагането на различни подходи към признаването на статута на осиротяло произведение в държавите-членки може да възпрепятства функционирането на вътрешния пазар, както и ползването и трансграничния достъп до осиротели произведения. Подобни различни подходи могат да доведат до ограничаване на свободното движение на стоки и услуги, които включват културно съдържание. Следователно е целесъобразно да се осигури взаимното признаване на този статут.
- (7) Необходимо е по-специално да има единен подход за определяне на статута на осиротяло произведение и на позволените начини на ползване на осиротелите произведения, за да се гарантира правната сигурност на вътрешния пазар по отношение на ползването на осиротелите произведения от библиотеките, музеите, учебните заведения, архивите, институциите за съхраняване на филмовото наследство и обществените излъчващи организации.
- (8) Кинематографските, аудио- и аудио-визуалните произведения в архивите на обществени излъчващи организации, които самите те са продуцирали, включват осиротели произведения. Предвид специалното положение на излъчващите оператори в качеството им на продуценти на аудио- и аудио-визуални материали и необходимостта да се приемат мерки за ограничаване на случаите на осиротели произведения в бъдеще, е целесъобразно да се определи краен срок за прилагането на настоящата директива по отношение на произведенията, които се намират в архивите на излъчващите организации.
- (9) За целите на настоящата директива кинематографските, аудио- и аудио-визуалните произведения в архивите на обществените излъчващи организации

¹³ COM(2010) 245.

¹⁴ ОВ L 167, 22.6.2001 г., стр. 10.

следва да се възприемат като включващи произведения, поръчани от тези организации за изключително ползване от самите тях.

- (10) Създаването на големи онлайн библиотеки улеснява електронното търсене и електронните търсачки, а това отваря нови проучвателни възможности за изследователите и научните работници, на които в противен случай би се наложило да се задоволят с по-традиционни аналогови методи на проучване.
- (11) С цел да се запазят добрите отношения с международната общност настоящата директива следва да се прилага единствено за произведения, които са публикувани или излъчени за първи път в дадена държава-членка.
- (12) Преди да може да се определи като осиротяло произведение, дадено произведение трябва да бъде подложено на съвместно и рационално щателно издирване за установяване на неговия автор. На държавите-членки следва да бъде позволено да осигурят провеждането на такова щателно издирване от организациите, посочени в настоящата директива, или от други организации.
- (13) Целесъобразно е да се осигури хармонизиран подход във връзка с посоченото щателно издирване с цел да се осигури висока степен на защита на авторските права в Съюза. Щателното издирване следва да включва справка с общодостъпни бази данни, които предоставят информация за положението с авторските права на дадено произведение. Освен това за да се избегне дублирането на скъпоструващата цифровизация, държавите-членки следва да гарантират, че ползването на осиротели произведения от организациите, посочени в настоящата директива, е документирано в общодостъпни бази данни. Доколкото е възможно, общодостъпните бази данни, отразяващи резултатите от издирването и ползването на осиротели произведения, следва да бъдат създадени и използвани така, че да има взаимовръзка на общоевропейско равнище и да се правят справки, като се ползва една входна точка.
- (14) Осиротелите произведения може да имат няколко автори или да включват други произведения или защитено съдържание. Настоящата директива следва да не засяга правата на известни или установени носители на авторски права.
- (15) С цел да се избегне дублирането на усилията за издирване щателното издирване следва да се провежда само в държавата-членка, в която произведението е било публикувано или излъчено за първи път. С цел да се предостави възможност на останалите държави-членки да проверяват дали статутът на дадено произведение е бил установен в друга държава-членка, държавите-членки следва да гарантират документирането на резултатите от щателните издирвания, проведени на тяхна територия, в общодостъпна база данни.
- (16) Целесъобразно е да се гарантира, че авторите имат правото да прекратят статута на осиротяло произведение, в случай че същите предявят претенции към тяхното произведение.
- (17) С цел да се насърчат ученето и културата, държавите-членки следва да позволят на библиотеките, учебните заведения и музеите, които са общодостъпни, както и на архивите, институциите за съхраняване на филмовото наследство и обществените излъчващи организации да предоставят достъп до осиротели

произведения и да ги възпроизвеждат, при условие че начинът, по който ги ползват, отговаря на тяхното обществено предназначение, а именно съхранение, реставрация и осигуряване на културно-образователен достъп до произведенията, които са част от техните колекции. Институциите за съхраняване на филмовото наследство следва, за целите на настоящата директива, да включват организациите, които държавите-членки са определили за събиране, каталогизация, съхраняване и реставрация на филми, които са част от тяхното културно наследство.

- (18) Наличието на договорни разпоредби може да се отрази благоприятно върху цифровизацията на европейското културно наследство, тъй като се разбира, че библиотеките, учебните заведения, музеите или архивите и институциите за съхраняване на филмовото наследство могат да сключват споразумения с търговски партньори за цифровизацията на осиротели произведения и предоставянето на достъп до тях с оглед на позволеното им ползване съгласно настоящата директива. Посочените разпоредби може да включват финансови вноски от споменатите партньори.
- (19) С цел да се увеличи достъпът на гражданите на ЕС до европейското културно наследство е необходимо също така да се гарантира, че осиротелите произведения, които са били цифровизирани и предоставени на обществено разположение в една държава-членка, са на разположение и в другите държави-членки. Общодостъпните библиотеки, учебни заведения, институции за съхраняване на филмовото наследство и обществени излъчващи организации, които ползват дадено осиротяло произведение с цел да постигнат тяхното обществено предназначение, следва да бъдат в състояние да предоставят достъп до въпросното осиротяло произведение в останалите държави-членки.
- (20) Настоящата директива не накърнява разпоредбите, които съществуват в държавите-членки по отношение на управлението на правата, например колективните лицензи с разширен обхват.
- (21) На държавите-членки следва също така да им бъде позволено да ползват осиротелите произведения за цели, които са отвъд общественото предназначение на организациите, попадащи в обхвата на настоящата директива. В подобни обстоятелства правата и законните интереси на носителите на авторски права следва да бъдат защитени.
- (22) Когато съгласно условията на настоящата директива дадена държава-членка разреши осиротели произведения да се ползват от обществени библиотеки, учебни заведения, музеи, архиви, институции за съхраняване на филмовото наследство и обществени излъчващи организации за цели, които са отвъд тяхното обществено предназначение, на носителите на авторски права, които предявят претенции към своите произведения, следва да се даде възнаграждение. Посоченото възнаграждение следва да бъде съобразено с типа на произведението и съответното му ползване. Държавите-членки могат да предвидят събраните от подобно ползване на осиротелите произведения за целите на възнаграждението приходи, останали непотърсени след изтичане на крайния срок, определен в настоящата директива, да се използват за финансиране на източници на данни за правата, които ще улеснят щателното издирване по евтин и автоматизиран начин, според категориите на

произведенията, попадащи действително или потенциално в обхвата на приложение на настоящата директива.

- (23) Тъй като целта на действието, което предстои да се предприеме, а именно установяването на правна сигурност във връзка с ползването на осиротелите произведения, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите-членки и следователно може, в резултат от уеднаквяването на правилата за ползването на осиротелите произведения, да бъде постигната по-добре на равнището на Съюза, Съюзът може да предприеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, посочен в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, посочен в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тези цели.

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Предмет и обхват

1. Настоящата директива обхваща някои начини на ползване на осиротели произведения от обществени библиотеки, учебни заведения или музеи, както и от архиви, институции за съхраняване на филмовото наследство и обществени излъчващи организации.
2. Настоящата директива се прилага по отношение на произведения, които са публикувани или излъчени за първи път в някоя държава-членка и представляват:
 - (1) произведения, публикувани под формата на книги, специализирани издания, вестници, списания или в друг писмен вид, които са част от колекциите на обществени библиотеки, учебни заведения, музеи или архиви, или
 - (2) кинематографски или аудио-визуални произведения, които са част от колекциите на институции за съхраняване на филмовото наследство, или
 - (3) кинематографски, аудио- или аудио-визуални произведения, продуцирани от обществени излъчващи организации преди 31 декември 2002 г., които са част от техния архив.

Член 2

Осиротели произведения

1. Дадено произведение се счита за осиротяло произведение, ако носителят на авторските права за него не е идентифициран или, в случай че е идентифициран, неговото местоположение не е установено след провеждане и документиране на щателно издирване на носителя на авторските права в съответствие с член 3.
2. В случай че за дадено произведение има повече от един носител на авторски права и един от тези носители на авторски права е идентифициран и с

установено местоположение, същото произведение не се счита за осиротяло произведение.

Член 3 *Щателно издирване*

1. С цел да се установи дали дадено произведение е осиротяло произведение организациите, посочени в член 1, параграф 1, гарантират провеждането на щателно издирване за всяко произведение, като се консултират със съответните източници на информация за категорията на въпросните произведения.
2. Съответните източници за всяка категория произведения се определят от всяка държава членка в консултация с носителите на авторски права и ползвателите и включват източниците, посочени в приложението.
3. Изисква се провеждане на щателно издирване само в държавата-членка, в която публикацията или излъчването са се състояли за първи път.
4. Държавите-членки гарантират, че резултатите от щателните издирвания на тяхна територия са документирани в общодостъпна база данни.

Член 4 *Взаимно признаване на статута на осиротяло произведение*

Произведение, което съгласно член 2 се счита за осиротяло произведение в дадена държава-членка, се смята за осиротяло произведение във всички държави-членки.

Член 5 *Прекратяване на статута на осиротяло произведение*

Държавите-членки гарантират възможността даден носител на авторски права за произведение, считано за осиротяло, да може по всяко време да прекрати този му статут.

Член 6 *Позволено ползване на осиротели произведения*

1. Държавите-членки гарантират, че организациите, посочени в член 1, параграф 1, са били допуснати да ползват дадено осиротяло произведение по следните начини:
 - а) чрез предоставяне на осиротялото произведение на разположение по смисъла на член 3 от Директива 2001/29/ЕО;
 - б) чрез възпроизвеждане по смисъла на член 2 от Директива 2001/29/ЕО с цел цифровизация, предоставяне на разположение, индексация, каталогизация, съхраняване или реставрация.

2. Независимо от това, освен ако в член 7 не е предвидено друго, организациите, посочени в член 1, параграф 1, не могат да ползват осиротели произведения за постигане на цели, различни от тяхното обществено предназначение, а именно съхранение, реставрация и осигуряване на културно-образователен достъп до произведения, които са част от техните колекции.
3. Настоящата директива не засяга свободата на такива организации да сключват договори с цел изпълнение на тяхното обществено предназначение.
4. Държавите-членки гарантират, че организациите, посочени в член 1, параграф 1, документират техните щателните издирвания и записват на общодостъпно място ползването на осиротели произведения.

Член 7

Разрешено ползване на осиротели произведения

1. Държавите-членки могат да разрешават на организациите, посочени в член 1, параграф 1, да ползват осиротели произведения за цели, различни от предвидените в член 6, параграф 2, при условие че:
 - (1) организациите, посочени в член 1, параграф 1, документират техните щателните издирвания;
 - (2) организациите документират на общодостъпно място ползването от тях осиротели произведения;
 - (3) в случай на осиротяло произведение, чийто носител на авторски права е идентифициран, но с неустановено местоположение, името на носителя на авторските права се посочва за всяко ползване на произведението;
 - (4) носителите на авторски права, които прекратяват статута на осиротяло произведение по смисъла на член 5, получават възнаграждение за ползването на произведението от организациите, посочени в член 1, параграф 1;
 - (5) носителите на авторски права могат да поискат възнаграждението си по точка 4 в рамките на срок, който се определя от държавите-членки и не е по-кратък от пет години от датата на действието, което поражда право за предявяване на претенции.
2. Държавите-членки могат да определят по какъв начин ще разрешават ползването на осиротели произведения по смисъла на параграф 1 и са свободни да решават как да използват приходите, за които не са предявени претенции след изтичането на срока, определен в съответствие с параграф 1, точка 5.

Член 8

Валидност на други правни разпоредби

Настоящата директива не засяга разпоредбите, отнасящи се по-специално до патентното право, търговските марки, правата върху дизайна, полезните модели,

топографиите на полупроводникови продукти, печатарските шрифтове, условията за достъп, достъпа до кабел за радио- и телевизионни услуги, опазването на националните ценности, изискванията по отношение на законното депозиране, законодателството в областта на ограничителните практики и нелоялната конкуренция, търговските тайни, сигурността, поверителността, защитата на данните и на личния живот, достъпа до публични документи, договорното право.

Член 9 *Прилагане във времето*

1. Разпоредбите на настоящата директива се прилагат по отношение на всички произведения, посочени в член 1, които към *[дата на транспониране]* са защитени от законодателството на държавите-членки в областта на авторските права.
2. Настоящата директива се прилага, без да засяга сключените актове и придобитите преди *[дата на транспониране]* права.

Член 10 *Транспониране*

1. Държавите-членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива не по-късно от [...] г. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби и прилагат таблица на съответствието между разпоредбите и настоящата директива.

Когато държавите-членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условията и редът на позоваване се определят от държавите-членки.

2. Държавите-членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 11 *Клауза за преразглеждане*

Комисията преразглежда периодично развитието на източниците на информация за правата и минимум една година след влизането в сила на настоящата директива и на годишни интервали след това представя доклад относно евентуалното включване в обхвата на приложение на настоящата директива на произведения или на друг вид защитено съдържание, които понастоящем не са включени в същия обхват, и по-специално звукозаписи и самостоятелни снимки и други изображения.

До *[една година след датата на транспониране]* Комисията представя на Европейския парламент, Съвета и Икономическия и социален комитет доклад за прилагането на настоящата директива в зависимост от развитието на цифровите библиотеки.

Когато е необходимо, по-специално за да се гарантира функционирането на вътрешния пазар, Комисията представя предложения за изменение на настоящата директива.

Член 12
Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила в деня след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 13

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател

ПРИЛОЖЕНИЕ

Източниците, посочени в член 3, параграф 2, са както следва:

- (1) За публикувани книги:
 - а) Законово депозиране на произведения;
 - б) Съществуващи бази данни и регистри, включително ARROW (Достъпни регистри с информация за права и осиротели произведения) и WATCH (Писатели, артисти и носители на авторски права за тях) и ISBN (Международен стандартен номер на книгата);
 - в) Базите данни на съответните организации за колективно управление, по-специално на организациите за защита на правата за възпроизвеждане.
- (2) За специализирани и периодични издания:
 - а) ISSN (Международен стандартен сериен номер) за периодични издания;
 - б) Индекси и каталози от библиотечни фондове и колекции.
- (3) За вестници и списания:
 - а) Асоциацията на издателите в съответната държава и сдруженията на писателите и на журналистите;
 - б) Законово депозиране на произведения;
 - в) Базите данни на съответните организации за колективно управление, включително на организациите за защита на правата на възпроизвеждане.
- (4) За визуални произведения, включително изящни изкуства, фотография, илюстрации, дизайн, архитектура, скици на последните и други произведения, поместени в книги, специализирани издания, вестници и списания:
 - а) Източниците, посочени в точки 1, 2 и 3;
 - б) Базите данни на съответните организации за колективно управление по-специално на визуални произведения, включително на организациите за защита на правата за възпроизвеждане;
 - в) Базите данни на фотографски агенции, когато е приложимо.
- (5) За аудио-визуални произведения, които са част от колекциите на институциите за съхраняване на филмовото наследство и обществените излъчващи организации:
 - а) Законово депозиране на произведения;

- б) Базите данни на институциите за съхраняване на филмовото наследство и националните библиотеки;
- в) Базите данни със съответните стандарти и идентификатори като например ISAN за аудио-визуалните материали;
- г) Базите данни на съответните организации за колективно управление, по-специално на автори, изпълнители, продуценти на звукозаписи и на аудио-визуални материали.